

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 24. Організація співпраці з родинами в закладі дошкільної освіти

**Освітньої програми
на здобуття освітнього ступеню:
за спеціальністю:
галузі знань:**

Дошкільна освіта
бакалавр
012 Дошкільна освіта
01 Освіта / Педагогіка

Робоча програма: Організація співпраці з родинами в закладі дошкільної освіти, галузі знань
01 Освіта / Педагогіка, Спеціальність: 012 Дошкільна освіта

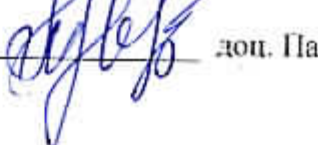
Розробник: д.пед.н., проф. Марчук О. О.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
(Протокол №1 від 27 серпня 2021 року)

Завідувачка кафедри доц. Мельничук Л. Б.
(підпис)

Схвалено навчально-методичною комісією педагогічного факультету
(Протокол №1 від 27 серпня 2021 р.)

Голова навчально-методичної комісії доц. Соїко І. М.
(підпис)

Гарант освітньо-професійної програми Дошкільна освіта доц. Пагута Т. І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3 Загальна кількість годин (денна/ заочна форми навчання) – 90/90 Кількість змістових модулів – 2	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність: 012 Дошкільна освіта	Номативна	
		Рік підготовки:	
		4-й	4-й
		Семестр	
		7-й	7-й
		Лекції	
		10 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	8 год.
		Лабораторні	
		10 год.	10 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	72 год.
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: надати студентам цілісне уявлення про організацію співпраці з родинами вихованців та вихователів ЗДО.

Завдання: представити студентам загальні особливості взаємодії вихователів закладу дошкільної освіти з родинами; визначити специфіку взаємодії сім'ї і дошкільної установи в зарубіжних країнах світу; проаналізувати психолого-педагогічні умови взаємодії ЗДО та родини; познайомити студентів із основними формами і методами взаємодії вихователя і батьків, індивідуальними та груповими форми роботи з батьками; навчити майбутніх вихователів Методика співпраці ЗДО з батьками здійснювати моніторинг ефективності роботи педагога ЗДО з родиною; надати студентам уявлення про шляхи формування педагогічної культури батьків в процесі їх взаємодії з ЗДО.

Під час лекційних та практичних занять, самостійної роботи та науково-дослідної роботи з навчальної дисципліни студенти набувають таких програмних компетентностей: ЗК (загальні компетентності), ФК (фахові компетентності):

Загальні компетентності :

ЗК-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності :

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

Результати навчання за дисципліною

Опанування дисципліною забезпечить **наступні результати**, зокрема, здатність:

ПР 05. Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

ПР 13. Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.

ПР 16. Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

ПР 17. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ І СІМ'Ї

Тема 1. Загальні особливості взаємодії вихователів закладу дошкільної освіти з родинами.

Сім'я та її виховні функції. Особливості сімейного виховання дітей дошкільного віку. Організація спільної діяльності сім'ї та дошкільного закладу. Зміст, організація і методика співпраці ЗДО та батьків. Основні завдання та принципи взаємодії сім'ї та ЗДО.

Тема 2. Специфіка взаємодії сім'ї і дошкільної установи в зарубіжних країнах світу.

Організація співпраці між батьками і ЗДО в Болгарії. Залучення батьків до освітнього процесу в дитсадках Великобританії. Специфіка роботи вихователів та родичів дітей в дитсадках Данії та Німеччини. Формування співпраці батьками і ЗДО в Польщі. Особливості взаємодії сім'ї і дошкільної установи в США, Франції, Фінляндії.

Тема 3. Психолого-педагогічні умови взаємодії ЗДО та родини

Сучасні психолого-педагогічні та філософські засади взаємодії сім'ї і дошкільної установи. Взаємодія дошкільного закладу і сім'ї - необхідна умова становлення всесторонньо розвиненої особистості дошкільника. Психологічний аспект обмеження взаємодії з сім'єю. Робота вихователя із неблагополучними сім'ями. Налагодження роботи педагогів ЗДО із неповними сім'ями.

Змістовий модуль 1.

ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВПРАЦІ ВИХОВАТЕЛІВ З РОДИНАМИ

Тема 4. Форми і методи взаємодії вихователя і батьків

Зміст взаємодії ЗДО з родинами вихованців. Традиційні форми взаємодії ЗДО з батьками. Нетрадиційні форми взаємодії ЗДО з родинами. Індивідуальні та групові форми роботи з батьками

Тема 5. Методика співпраці ЗДО з батьками

Характеристика груп батьків, які відвідують ЗДО. Основні принципи взаємодії з батьками. Основні завдання ЗДО у роботі з батьками. Моніторинг ефективності роботи педагога ЗДО з родиною. Особливості роботи з батьками у період адаптації дітей до ЗДО та підготовки дітей до школи.

Тема 6. Формування педагогічної культури батьків в процесі їх взаємодії з ЗДО

Педагогічна культура батьків; рівні культури батьків. Інформаційний підхід у формуванні педагогічної культури батьків. Робота вихователя з батьками над основними напрямками виховання дітей (моральне, фізичне, трудове, екологічне). Формування педагогічної культури батьків під час проведення батьківських зборів в ЗДО. Підвищення педагогічної культури членів неблагополучних родин.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ І СІМ'Ї													
Тема 1. Загальні особливості взаємодії вихователів закладу дошкільної освіти з родинами.	18	2	2	2		12	18	2	2	2		12	
Тема 2. Специфіка взаємодії сім'ї і дошкільної установи в зарубіжних країнах світу.	18	2	2	2		12	18	2	2	2		12	
Тема 3. Психолого-педагогічні умови взаємодії ЗДО та родини.	18	2	2	2		12	18			2		16	
Змістовий модуль 2. ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВПРАЦІ ВИХОВАТЕЛІВ З РОДИНАМИ													
Тема 4. Форми і методи взаємодії вихователя і батьків.	18	2	2	2		12	18	2	2	2		12	
Тема 5. Формування педагогічної культури батьків в процесі їх взаємодії з ЗДО.	18	2	2	2		12	18	2	2	2		12	
Усього годин	90	10	10	10		60	90	8	8	10		72	

6. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Загальні особливості взаємодії вихователів закладу дошкільної освіти з родинами.	2/2
2	Тема 2. Специфіка взаємодії сім'ї і дошкільної установи в	2/2

	зарубіжних країнах світу.	
3	Тема 3. Психолого-педагогічні умови взаємодії ЗДО та родини.	2/
4	Тема 4. Форми і методи взаємодії вихователя і батьків.	2/2
5	Тема 5. Формування педагогічної культури батьків в процесі їх взаємодії з ЗДО.	2/2
	Разом:	10/8

7. Теми лабораторних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Загальні особливості взаємодії вихователів закладу дошкільної освіти з родинами.	2/2
2	Тема 2. Специфіка взаємодії сім'ї і дошкільної установи в зарубіжних країнах світу.	22
3	Тема 3. Психолого-педагогічні умови взаємодії ЗДО та родини.	2/2
4	Тема 4. Форми і методи взаємодії вихователя і батьків.	2/2
5	Тема 5. Формування педагогічної культури батьків в процесі їх взаємодії з ЗДО.	2/2
	Разом:	10/10

8. Теми самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Загальні особливості взаємодії вихователів закладу дошкільної освіти з родинами.	12/12
2	Тема 2. Специфіка взаємодії сім'ї і дошкільної установи в зарубіжних країнах світу.	12/12
3	Тема 3. Психолого-педагогічні умови взаємодії ЗДО та родини.	12/16
4	Тема 4. Форми і методи взаємодії вихователя і батьків.	12/12
5	Тема 5. Формування педагогічної культури батьків в процесі їх взаємодії з ЗДО.	12/12
	Разом:	60/72

9. Завдання для опрацювання тем дисципліни

№ з/п	Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань	Форми контролю	Література	Кількість балів
1	Тема 1. Загальні особливості взаємодії вихователів закладу дошкільної освіти з родинами.	Вивчення лекційного матеріалу, опрацювання завдань практичного № 1, підготовка теоретичних матеріалів на тему «Загальні особливості взаємодії вихователів закладу дошкільної освіти з родинами»	Усне опитування, виконання тестів, підготовка повідомлення про сімейне виховання	4, 13,18	12
2	Тема 2. Специфіка взаємодії	Вивчення лекційного матеріалу, опрацювання завдань практичного	Підготовка доповіді, тестів, бліц-опитування,	7, 20, 28, 29, 51	12

	сім'ї і дошкільної установи в зарубіжних країнах світу.	№1, підготовка теоретичних матеріалів на тему «Специфіка взаємодії сім'ї і дошкільної установи в зарубіжних країнах світу»	Перевірка підготовлених студентами презентацій про дитсадочки в країнах Східної азії та співпрацю вихователів та батьків в цих ЗДО		
3	Тема 3. Психолого-педагогічні умови взаємодії ЗДО та родини.	Вивчення лекційного матеріалу, опрацювання завдань практичного № 3, підготовка теоретичних матеріалів на тему «Психолого-педагогічні умови взаємодії ЗДО та родини.»	Опитування, виконання вправ, розгляд питання про проблеми, з якими труднощами може стикнутися вихователь в процесі взаємодії із батьками	17, 33, 53, 57	12
4	Тема 4. Форми і методи взаємодії вихователя і батьків.	Вивчення лекційного матеріалу, опрацювання завдань практичного № 4, підготовка теоретичних матеріалів на тему «Форми і методи взаємодії вихователя і батьків»	Опитування, написання порад, як налагодити співпрацю із батьками, використовуючи сучасні дистанційні технології	9, 22, 49, 58	12
5	Тема 5. Формування педагогічної культури батьків в процесі їх взаємодії з ЗДО.	Вивчення лекційного матеріалу, опрацювання завдань практичного № 5, підготовка теоретичних матеріалів на тему «Форми та види здоров'язбережувальних технологій на заняттях у дошкільному закладі»	Опитування, виконання тестових завдань, підготовка анкети для батьків «Чи знаю я свою дитину»	8, 27, 40, 58	12

10. Індивідуальна робота

№	Назва теми
1	Тема 1. Загальні особливості взаємодії вихователів закладу дошкільної освіти з родинами.
2	Тема 2. Специфіка взаємодії сім'ї і дошкільної установи в зарубіжних країнах світу.
3	Тема 3. Психолого-педагогічні умови взаємодії ЗДО та родини.
4	Тема 4. Форми і методи взаємодії вихователя і батьків.
5	Тема 5. Формування педагогічної культури батьків в процесі їх взаємодії з ЗДО.
	Разом:

11. Методи навчання і прийоми навчання

I. Організація, самоорганізація та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

- за джерелом передання і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення, інструктаж) і практичні (вправи, алгоритмізація, практична робота);
- за ступенем самостійності мислення студентів: репродуктивні і творчі методи;

- за логікою передання і сприймання навчальної інформації: індуктивні (узагальнення), дедуктивні(конкретизація), аналітичні, синтетичні – навчальний аналіз, синтез, установлення причинно-наслідкових зв'язків;
- за ступенем керівництва навчальною роботою студентів: самостійна робота студентів, робота з книгою.

II. Стимулювання та мотивація навчально-пізнавальної діяльності

Дидактичні (ділові, ситуативно-рольові та ін.) ігри, навчальні дискусії, інтерактивні методи навчання

III. Контроль і самоконтроль, аналіз та оцінювання результатів навчання

Індивідуальне і фронтальне опитування, письмові контрольні роботи

12. Методи контролю:

1. Поточне тестування.
2. Перевірка завдань самостійної роботи.
3. Перевірка індивідуальної роботи.
4. Поточний контроль.
5. Семестрова форма контролю.

13. Питання до заліку

1. Специфіка взаємодії вихователів закладу дошкільної освіти з родинами.
2. Сім'я та її виховні функції.
3. Особливості сімейного виховання дітей дошкільного віку.
4. Організація спільної діяльності сім'ї та дошкільного закладу в епоху євроінтеграції.
5. Зміст, організація і методика співпраці ЗДО та батьків.
6. Основні завдання та принципи взаємодії сім'ї та ЗДО.
7. Організація співпраці між батьками і ЗДО в Болгарії.
8. Залучення батьків до освітнього процесу в дитсадках Великобританії.
9. Специфіка роботи вихователів та родичів дітей в дитсадках Данії та Німеччини.
10. Формування співпраці батьками і ЗДО в Польщі.
11. Особливості взаємодії сім'ї і дошкільної установи в США, Франції, Фінляндії.
12. Сучасні психолого-педагогічні та філософські засади взаємодії сім'ї і дошкільної установи.
13. Взаємодія дошкільного закладу і сім'ї - необхідна умова становлення всесторонньо розвиненої особистості дошкільника.
14. Психологічний аспект обмеження взаємодії з сім'єю.
15. Робота вихователя із неблагополучними сім'ями.
16. Налагодження роботи педагогів ЗДО із неповними сім'ями.
17. Зміст взаємодії ЗДО з родинами вихованців.
18. Традиційні форми взаємодії ЗДО з батьками.
19. Нетрадиційні форми взаємодії ЗДО з родинами.
20. Індивідуальні та групові форми роботи з батьками
21. Характеристика груп батьків, які відвідують ЗДО.
22. Основні принципи взаємодії з батьками.
23. Основні завдання ЗДО у роботі з батьками.
24. Моніторинг ефективності роботи педагога ЗДО з родиною.
25. Особливості роботи з батьками у період адаптації дітей до ЗДО та підготовці дітей до школи.
26. Педагогічна культура батьків; рівні культури батьків.
27. Інформаційний підхід у формуванні педагогічної культури батьків.
28. Робота вихователя з батьками над основними напрямками виховання дітей (моральне, фізичне, трудове, екологічне).
29. Формування педагогічної культури батьків під час проведення батьківських зборів в ЗДО.
30. Підвищення педагогічної культури членів неблагополучних родин.

14. Розподіл балів, які отримують студенти

Залік

Поточне тестування та самостійна робота					Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		40	100
T1	T2	T3	T4	T5		
12	12	12	12	12		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

15. Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій.
2. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення.
3. ТЗН.
4. Навчальні демонстрації.
5. Комп'ютерне забезпечення.
6. Нормативно-правові документи про організацію освітнього процесу в ЗДО.

16. Рекомендована література до курсу «Організація співпраці з родинами в закладах дошкільної освіти»

Базова.

1. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика.: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах. К.: Видавничий дім "Слово", 2015. 704 с.
2. Борейко В. І., Ясінський А. М., Яницька О. Ю. Психолого-педагогічні основи використання інформаційних технологій для підготовки фахівців до роботи з обдарованими дітьми *Обдаровані діти – скарб нації: матеріали II Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції* (м. Київ, 18–22 серпня 2021 року) – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021. С. 81-88.
3. Борин Г. В. Організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до роботи з батьками дітей раннього віку. *Обрії*. 2015. № 1 (40). С. 9–12.
4. Борин Г. В. Теорія та методика взаємодії ДНЗ з родинами”: навчально-методичні рекомендації для проведення практичних і семінарських занять для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 6.010101 “Дошкільна освіта”. Івано-Франківськ: Видавництво Лілея „НВ”. 2011. 92 с.
5. Галицька Т. В. Взаємодія закладу дошкільної освіти з родиною : сучас. підходи *Дошк. навч. закл.* 2018. № 11. С. 11–13.

6. Головка М. Б., Резнікова В. А. Виховання педагогічної культури батьків як провідний напрям взаємодії дошкільного навчального закладу та сім'ї. *Наук. збірник освіти Донеччини*. 2017. № 1. С. 62–65.
7. Гузь В., Жейнова С., Таган Л. Організаційно-педагогічні умови ефективної взаємодії дошкільного закладу з сім'єю. *Молодь і ринок*. 2018. № 3. С. 27–30.
8. Дем'янюк Т. Д. Методика виховання в сучасній школі: Навчально-метод. посібник. К., 2000. 286 с.
9. Долина О., Низовська О. Батьки в дошкільному закладі: споживачі та гості чи партнери-однодумці. *Дошкільне виховання*. 2007. № 1. С. 6–8.
10. Жаровцева Т. Г. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до роботи з неблагополучними сім'ями : дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : 13.00.04 / Жаровцева Тетяна Григорівна. Одеса, 2007. 412 с.
11. Задорожна Г. С. Узаємодія закладів освіти з сім'ями дітей 6–7 років як важлива умова їхнього правового виховання. *Вісн. Черкас. ун-ту. Серія: Педагогічні науки*. 2017. № 17/18. – С. 54–60.
12. Залізник А. М. Підготовка майбутніх вихователів до роботи з батьками з морального виховання дітей старшого дошкільного віку : дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 / Залізник Алла Миколаївна. Умань, 2009. 247 с.
13. Калуська Л. Родинне сонцеколо: Методичний порадник для роботи з батьками.- Тернопіль: Мандрівець, 2010. 140 с.
14. Каньоса Н. Г. Теорія та методика співпраці ДНЗ з родинами. Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський, 2015. 122 с.
15. Ковалевська, Н. Впровадження у роботу дошкільного навчального закладу нової форми співпраці – батьківський клуб *Педагогічна освіта: теорія і практика : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, Ін-т педагогіки НАПН України. Кам'янець-Подільський, 2017. Вип. 23, ч. 2. С. 179–184.*
16. Ковбас Б., Костів В. Родинна педагогіка: У 3-х томах. Том І. Основи родинних взаємовідносин. Івано-Франківськ, 2006. 288 с.
17. Ковтун О. Єдиний освітній простір для педагогів, батьків та їхніх дітей. *Практика управління дошкільним закладом*. 2014. № 4. С. 7- 15.
18. Кожина А. Психолого-педагогічна допомога родині в адаптації дитини до умов дитячого садка. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2010. № 6. С. 20-28.
19. Крутій К. Взаємодія з батьками та взаємовідносини з дітьми // *1111 запитань до професора*. Запоріжжя, 2012. С. 224– 275.
20. Кузьмінський А.І., В.Л.Омеляненко. Педагогіка родинного виховання: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. К.: Знання, 2006. 324 с.
21. Куликова Т. А. Семейная педагогика и домашнее воспитание: Учебник для студ. высш. пед. учеб. заведений. М.: Академия, 2000. 232 с.
22. Лохвицька Л.В. До здоров'я дітей - через освіту дорослих: технологія взаємодії дошкільних навчальних закладів з родинами: Навчально-метод. посібник для студ. вищ. навч. закладів/ Л.В.Лохвицька, Т.К.Андрющенко.- Тернопіль: "Мандрівець", 2014.- 176с.
23. Макаренко О.П. Українознавство у дошкільному закладі: Навч. посібник для студ. вищ. пед. закладів освіти та працівників дошк. Установ. Тернопіль: "Початкова школа", 1997. 280 с.
24. Максимович О. Сучасна сім'я: проблеми виховання дітей [Текст] : монографія. Івано-Франківськ, 2017. 199 с.
25. Манилюк Ю. Оптиміальна модель педагогічної взаємодії у дитсадку. *Дошкільне виховання*. 2012. С. 11-14.
26. Марінушкіна О.С., Г.В.Шубіна. Родина та обдарована дитина. Х.: Вид. група "Основа", 2008. 191 с.
27. Марчук О. О., Абраменко Ю. Р. Сучасні напрями просвітницької діяльності вихователя серед батьків та громадськості *Наукові та освітні трансформації в сучасному світі*: збірник матеріалів Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції

(м. Чернігів, 15 липня 2021 року) / Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій, м. Чернігів. Суми: ТОВ НВП "Росток А.В.Т.". 2021. С. 257-258.

28. Марчук О. О., Ткачук К. О. Використання інноваційних методик роботи з батьками в закладах дошкільної освіти. *Збірник тез виступів учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми реформування дошкільної та початкової освіти України у контексті євроінтеграційних процесів» (10 грудня, 2019 р.)*. Рівне, 2019. С. 133–136.

29. Марчук О. О. Навчання й виховання дітей і молоді в освітньо-культурних установах Волинської губернії та Волинського воєводства: [моногр.]. Рівне: Видавець О. Зень, 2019. 327 с.

30. Марчук О. О. Педагогічні здобутки волинських освітян другої половини XIX – початку XX століття: [моногр.]. Рівне: Видавець О. Зень, 2019. 171 с.

31. Мисан В., П. Вербицька, О. Войтенко. Вчимося бути громадянами: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. Львів: ЗУКЦ, 2006. 152 с.

32. Новікова В. У співпраці - результат. Робота вихователя з батьками в ДНЗ. Харків. 2011. 144 с.

33. Овдій Л., Т. Д'яченко, Л. Коган На порозі школи: співпраця з батьками. *Вихователь методист дошкільного закладу*. 2014. № 5. С. 49-52.

34. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / [Н. В. Гавриш, Т. В. Панасюк, Т. О. Піроженко, О. С. Рогозянський, О. Ю. Хартман, А. С. Шевчук]; За заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. К.: Українська академія дитинства, 2017. 80 с.

35. Полєвікова О. Б., Швець Т. А. Сім'я та дитячий садок: виховуємо дитину разом / О.Б.Полєвікова,- Вип.7(07). Х.: "Основа", 2018. 126 с.

36. Полякова О. Робота з батьками в дошкільному закладі. *Дошкільний навчальний заклад*. 2007. № 4. С. 2-16.

37. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навчальний посібник. К. : Академвидав, 2006. 456 с.

38. Пономарьова Г.Ф., Семенова М.О. Порівняльна педагогіка: Навчальний посібник. Харків: Ексклюзив, 2014. 424 с.

39. Пюезефיק Л.О., Купина Н. М. Організація роботи з батьками. Тернопіль: Астон, 2002. 168 с.

40. Саприкіна Т. Г. Батьківська педагогіка В. О. Сухомлинського *Педагогічні вектори: В. О. Сухомлинський та сучасність : Матеріали регіональної наук.-практич. конф.* Лисичанськ : ФОРМ Чернов О. Г., 2018. С. 260–263.

41. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка: Навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. 320 с.

42. Сема О. Проблеми співпраці вихователя та батьків. *Психолого-педагогічний пошук : зб. наук. пр. за матеріалами II Всеукр. студент. наук.-практ. конф. «Актуальні проблеми дошкільної освіти: перспективи, інновації, розвиток» (21–22 квітня)*. Глухів, 2016. Вип. 3. С. 239–243.

43. Семенова, Н. Взаємодія дошкільного навчального закладу і сім'ї у вихованні особистості дитини дошкільного віку як психологопедагогічна проблема *Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія: Педагогічні науки*. 2017. № 2. С. 19–29.

44. Сухарева Л. С. Піклуємось разом з батьками. Робота з батьками дошкільників. Х. : Вид. група „Основа”: „Тріада”, 2008. 128 с.

45. Шаповалова О. В. Роль сім'ї у дошкільній освіті: теорія і практика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Суми : Редакційно-видавничий відділ СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 225 с.

46. Швайка Л. А. Педагогічний моніторинг у ЗДО. Х. : ВГ «Основа», 2017. 192 с.

Допоміжна.

47. Акоюн Л. Програма взаємодії з родиною. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2009. № 11. С. 4-16.

48. Акоюн Л. Співробітництво, партнерство, довіра. *Дошкільне виховання*. 2013. № 1. С. 26-29.

49. Беленька Г. В., Богінч О. Я., Машовець М. А.. Здоров'я дитини від родини. Як виховати в сім'ї здорову дитину від народження до повноліття. К. : СПД Богданова А М., 2006. 220 с.
50. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови : підручник. К. : Видавничий дім «Слово», 2011. 704 с.
51. Довженко Т. О. Підготовка майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу до роботи з сім'єю. *Педагогіка та психологія*. 2016. Вип. 52. С 124-133.
52. Калуська, Л. Родинне сонцеколо: метод.порадник для роботи з батьками. Тернопіль : Мандрівець, 2006. 140 с.
53. Карагозлю Ф. Педагогічні умови взаємодії закладу дошкільної освіти із сім'єю у полікультурному вихованні старших дошкільників : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Дошкільна педагогіка» / Карагозлю Фатма. Держ. закл. «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Одеса, 2019. 20 с.
54. Кузьмінський А.І., Омеляненко В. Л. Педагогіка родинного виховання. Навчальний посібник. Навчально-методичний комплекс з педагогіки. Київ, «Знання». 2006. 325с.
55. Ладивір С. Родинні джерела духовності. *Дошкільне виховання*. 2012. № 5. С. 6-9.
56. Левицька Г. М. Адаптація дітей раннього віку до дитячого садка. *Бібліотечка вихователя дитячого садка*. 2011. № 3. С. 76-91.
57. Марчук О.О., Дем'янчук А. С. Психолого-педагогічні особливості формування патріотизму у старших дошкільників *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ*. Рівне: РВЦ МEGУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2019. № 1 (21). С. 13-21.
58. Марчук О. О., Красовська О. О., Мельничук Л. Б., Шкабаріна М. А. Педагогічний аналіз готовності майбутніх вихователів до морального виховання старших дошкільників. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 32. Том 1. С. 95-99.
59. Марчук О. О., Мельничук Л. Б., Шкабаріна М. А. Підготовка майбутніх вихователів до формування творчих здібностей у дітей дошкільного віку *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Том 2. Вип 37. С. 246-252.
60. Сербіна Н., Січкара І., Молочко М. Дитячий садок, батьки та школа: форми ефективної взаємодії. *Вихователь-методист дошк. закл.* 2019. № 1. С. 43–47.
61. Сяба М. О.. Співпраця батьків дітей з особливими потребами та вчителів в американській освітній системі. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2015. № 4 (67). С. 160-168.
62. Пагута Т. Lego-конструктор як засіб формування логіко-математичних компетентностей дошкільників. *Освіта дітей раннього та дошкільного віку в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку: Матеріали I Міжнародної конференції (Луцьк, 10-12 червня 2021 р.)*. Луцьк, 2021. С. 111-114.
63. Швець С. Активізуємо родину заради мовлення дитини. *Палітра педагога*. 2016. № 6. С. 12-16.

Електронна.

64. Базовий компонент дошкільної освіти України. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf.

65. Марчук О. О. Теорія і практика навчання й виховання дітей та молоді в освітньо-культурних установах Волині XIX – першої половини XX століття. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки». Хмельницький, 2021. URL: https://drive.google.com/file/d/1_hvePzo7bBQOneXg1LayeC_daPpfPhdF/view.

66. Методичні рекомендації щодо організації взаємодії закладів дошкільної освіти з батьками вихованців : лист МОН України від 11.10.2017 № 1/9-54. 6UR: <https://drive.google.com/file/d/0Vxpu4GDxDpc7YWVvcWUtVWJpdEk/view>.

67. Новий формат взаємодії з родинами. Шляхи вдосконалення взаємодії з батьками через «Батьківське віконечко» URL: <https://lebedinromashka.org.ua/noviy-format-vzaiemodii-z-rodinami-shlya>.

68. Програма співпраці з родинами вихованців «Взаємодія». URL: <https://vseosvita.ua/library/programa-spiivpraci-z-rodinami-vihovanciv-vzaemodia-76017.html>

69. Програми розвитку дітей дошкільного віку URL : <https://osvita.city/osvita/doskilna-osvita/programi-rozvitku-ditej-doskilnogo-vidu>.

70. Співпраця дошкільного навчального закладу з родинами вихованців - запорука успіху у вихованні дошкільнят. URL: http://blog-dnz12.blogspot.com/p/blog-page_6716.html.

71. Співпраця з родиною - один із пріоритетних напрямків роботи дошкільного навчального закладу. URL: <http://oblosvita.com/navigaciya/skrynka/manadzhennt/21261-spiivpratsya-z-rodinoju-odin-z-proritetnih-napryamkv-roboti-doshklnogo-navchalnogo-zakladu.html>.

72. Програми розвитку дітей дошкільного віку URL : <https://osvita.city/osvita/doskilna-osvita/programi-rozvitku-ditej-doskilnogo-vidu>.

73. У співпраці-результат. Робота вихователя з батьками в ДНЗ URL: <http://e-ranok.com.ua/product/y-spiivrats-rezyltat-robota-vihovatelya-z-batkami-v-dnz.html>.

74. Юрченко І. В. Народознавчі аспекти родинної педагогіки у спадщині М. Стельмаховича. (нова редакція) . URL: <http://194.44.152.155/elib/local/3625.pdf>.